

практичного застосування перекладацьких технік. Подальшого вивчення потребують лінгвістичні та екстралінгвістичні аспекти локалізації відеоігор у цільовій мові.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Bernal-Merino M. A. Challenges in the translation of video games [Електронний ресурс] / М. А. Bernal-Merino. – Режим доступу: <http://www.fti.uab.es/tradumatica/revista/num5/articles/02/02.pdf>
2. Bernal-Merino M. A. Translation and localisation in video games. Making entertainment software global / М. А. Bernal-Merino. – New York, NY: Routledge, 2014. – 301 p.
3. Chandler H. M., Deming, S. O. The game localization handbook (2nd edition) / H. M. Chandler, S. O. Deming. – Sudbury, MA: Jones & Bartlett Learning, 2012. – 376 p.
4. Gamespot [Офіційний сайт]. – Режим доступу: <https://www.gamespot.com/>
5. Honeywood R. Best Practices for Game Localization /R. Honeywood // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cdn.ymaws.com/www.igda.org/resource/collection/2DA60D94-0F74-46B1-A9E2-F2CE8B72EA4D/Best-Practices-for-Game-Localization-v22.pdf>
6. Mangiron C., O'Hagan M. Game localization / C. Mangiron, M. O'Hagan. – Amsterdam & Philadelphia, PA: John Benjamins, 2013. – 374 p.
7. English Oxford Living Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://en.oxforddictionaries.com/definition/video_game#video-game_2
8. Ranford A. Targeted translation. How game translations are used to meet market expectations / A. Ranford // The Journal of Internationalization of Localization. – Issue 4(2). – P. 141-161.

REFERENCES

1. Bernal-Merino, M.A. Challenges in the translation of video games [Electronic resource]. – Access: <http://www.fti.uab.es/tradumatica/revista/num5/articles/02/02.pdf>
2. Bernal-Merino, M.A. (2014). Translation and localisation in video games. Making entertainment software global / M. A. Bernal-Merino. New York, NY: Routledge. [in English].
3. Chandler, H.M., Deming, S.O. (2012). The game localization handbook (2nd edition) Sudbury, MA: Jones & Bartlett Learning. [in English].
4. Gamespot [Official site]. – Access: <https://www.gamespot.com/>
5. Honeywood, R. Best Practices for Game Localization /R. Honeywood // [Electronic resource]. – Access: <https://cdn.ymaws.com/www.igda.org/resource/collection/2DA60D94-0F74-46B1-A9E2-F2CE8B72EA4D/Best-Practices-for-Game-Localization-v22.pdf>
6. Mangiron, C., O'Hagan, M. (2013). Game localization. Amsterdam & Philadelphia, PA: John Benjamins. [in English].
7. English Oxford Living Dictionary [Electronic resource]. – Access: https://en.oxforddictionaries.com/definition/video_game#video-game_2
8. Ranford, A. Targeted translation. How game translations are used to meet market expectations // The Journal of Internationalization of Localization. Issue 4(2). P. 141-161.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Юлія Головацька – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри теорії і практики перекладу Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Наукові інтереси: галузевий переклад, локалізація, CAT інструменти в перекладі.

Тарас Процишин – студент факультету іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Наукові інтереси: галузевий переклад, локалізація, CAT інструменти в перекладі.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Yuliia Holovatska – Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer of the Department of Theory and Practice of Translation at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University.

Scientific interests: genre translation, localization, CAT tools in translation.

Taras Protsyshyn – student of the Faculty of Foreign Languages at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University.

Scientific interests: localization, legal translation, machine translation.

УДК 811.111'367

ЕКСПРЕСИВНИЙ СИНТАКСИС В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ Г. ГЕЙНЕ «DIE SCHLESISCHEN WEBER» ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДІ ЛЕСЕЮ УКРАЇНКОЮ)

Руслана ГОНЧАРУК (Рівне, Україна)

e-mail: ruslana_box_2@ukr.net

ГОНЧАРУК Руслана. «ЕКСПРЕСИВНИЙ СИНТАКСИС В ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ Г. ГЕЙНЕ «DIE SCHLESISCHEN WEBER» ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАДІ ЛЕСЕЮ УКРАЇНКОЮ)»

Запропонована наукова розвідка присвячена аналізу ролі фігур експресивного синтаксису в поетичному творі та його перекладі українською на матеріалі поезії Г. Гейне «Die schlesischen Weber» та її україномовному перекладі, який виконала Леся Українка. У роботі розкривається поняття експресивного синтаксису, аналізуються причини використання автором засобів

експресивного синтаксису в літературному творі, стратегії та прийоми перекладу цих засобів українською, розглядається роль перекладу в процесі міжкультурної комунікації.

Ключові слова: експресивний синтаксис, переклад, анафора, рефрен, епіфора, анепіфора.

HONCHARUK Ruslana. EXPRESSIVE SYNTAX IN POETIC WRITINGS (BASED ON THE POETRY OF GEYNE'S "SILESIAN WEAVERS" AND ITS TRANSLATION INTO UKRAINIAN BY LESYA UKRAINKA)

The problem of the translation of emotionally expressive units of artistic text in general and the figures of expressive syntax in particular attracts the attention of linguists because literary translation is a very complex activity, as it puts high demands on the writer not only on the knowledge of a foreign language at the native level, but also to be a gifted writer or to have poetry gift. The artistic translation of the text is generated by the original, and, therefore, by all its key units according to their cultural significance. Modeling the translation text is done by comparing and contrasting the key components of the text, which contributes to the creation of the original text. Translation is a new interpretation of the original and gives the original text a new dimension, introduces it into another system of cultural values. The proposed scientific research is devoted to the analysis of the role of the figures of expressive syntax in the poetic work and its translation into Ukrainian on the material of G. Heine's poem "Die schlesischen Weber" and its Ukrainian translation, performed by Lesya Ukrainka. This research reveals the concept of expressive syntax, analyzes the reasons for using by the author of methods of expressive syntax in a literary work, strategies and techniques for translating of these elements into Ukrainian, and examines the role of translation of a work of fiction in the process of intercultural communication. During the research the author concludes that in the process of writing a work the author applies figures of expressive syntax to create an individual author's style, deepening the effect of the depicted picture, the emotional perception of the read. In the translation of the poetic work of G. Heine, "Silesian weavers" figures of expressive syntax are almost completely preserved by the author, which brings the author's idea closer to the reader of the Ukrainian language, allows to convey to Ukrainian reader the emotional influence that the poetry does on the German-speaking reader. The author also considers the possible reasons for the discrepancy between the use of the figures of expressive syntax in the original poetic work and its Ukrainian-language translation.

Key words: expressive syntax, translation, anaphora, refrain, epiphora, anepiphora.

Постановка проблеми. Творчість видатної української поетеси Лесі Українки ніколи не зникне з поля зору науковців та літературних критиків. Значний прошарок наукових досліджень присвячений і її перекладацькій спадщині. Оскільки літературний переклад – це дуже складний вид діяльності, так як він ставить перед письменником високі вимоги не лише знання іноземної мови на рівні носія, але й до певної міри бути обдарованим письменницьким чи поетичним даром. Дана праця присвячена дослідженню експресивних синтаксичних конструкцій в поезії Г. Гейне «Сілезькі ткачі» та її перекладі на українську під назвою «Ткачі» Лесею Українкою. **Актуальність** даної праці обумовлена дослідженням особливостей перекладу експресивних стилістичних засобів поетичного тексту з німецької мови на українську з метою відтворення стилістичного ефекту в мові оригіналу та перекладу. **Об'єктом** дослідження виступає текст поезії Г. Гейне «Сілезькі ткачі» та його переклад українською, виконаний Лесею Українкою. Поезія «Сілезькі ткачі» ввійшла до збірника «Zeitgedichte», який відноситься до третього періоду творчості поета. В даному збірнику поет з повній мірі відобразив суспільно-політичну боротьбу в Німеччині в 40-х роках 19 століття. В «Сілезьких ткачах» на сцену виходить образ німецького робітничого класу, який готовий виступити на революційну боротьбу із старою феодальною Німеччиною. Тому дану поезію можна назвати лейтмотивом усього збірника. **Предметом** дослідження є структурно-семантичні особливості та функції експресивних стилістичних конструкцій в мові оригіналу та перекладу. **Мета** даного дослідження полягає у визначенні способів перекладу експресивних стилістичних засобів поезії Г. Гейне та її перекладі українською.

Виклад основного матеріалу. Вивчення категорії експресивності своїм корінням сягає кінця XIX століття, але особливий інтерес до неї виникає починаючи з середині XX століття із працями Шарля Баллі, В.В. Виноградова, В.М. Маслова, І.Р. Гальперіна, Л.П. Сфімова, Н. Арутюнова та ін. В українському мовознавстві висвітлюють проблеми експресивного синтаксису Н.В. Гуйванюк, С.Я. Єрмоленко, А.П. Загнітко, І. Чередниченко, В. Русанівський, В. Ващенко та ін. Проблеми експресивного синтаксису стають все більш актуальними в сучасному мовознавстві. Дану категорію «розуміють і як мовну категорію, і як мовленнєву. Експресивне інтерпретується як вираження відношення мовця до висловлення, що зближує експресивність із модальністю, і як вираження емоцій, і як ознаку стилю, а нерідко й поєднують в експресивному емоційність, образність, функціонально-стилістичне забарвлення» [5, с.222] На актуальність досліджень експресивного синтаксису в сучасній науці впливають інтенсивне вивчення структури тексту, особистості мовця як суб'єкта мовленнєвої діяльності, взаємовідносин мовця та адресата, звукових засобів для посилення образності мови, емоційного забарвлення та впливу на реципієнта. В.В. Виноградов, наголошуючи на важливості вивчення експресивного синтаксису, звертав увагу також на «проблему експресивних – виразних, образотворчих – відтінків, які притаманні тій чи іншій синтаксичній конструкції, чи тим чи іншим комбінаціям синтаксичних конструкцій» [7, с.61]

Академік також наголошував на важливому значенні, яке відіграють для стилістики «... розбіжності в формах та видах будови, складу та об'єму навіть простого речення» [8, с. 12] В свою чергу Р. Якобсон зазначав: «Так звана емотивна, або експресивна, функція ... має своєю метою пряме вираження ставлення мовця до того, про що він говорить» [12, с. 197] І. Білодід визначає експресивну лексику як «... слова, що надають вислову виразності, образності, емоційної забарвленості, ... містять у собі стилістично-оціночний відтінок, несуть додаткове стилістичне навантаження» [6, с. 173]

Також в увагу мовознавців привертає проблема перекладу емоційно-експресивних одиниць художнього тексту загалом, та фігури експресивного синтаксису зокрема. І оскільки фігури експресивного синтаксису відіграють важливу роль у відтворенні художньої картини світу автора, то і їх переклад повинен створювати на читача на мові перекладу аналогічний вплив, як на читача на мові-оригіналу. Художній переклад тексту перекладач творить на основі тексту, створеного на мові оригіналу, враховуючи усі його ключові одиниці відповідно до їх культурного значення.

Сучасні науковці визначають синтаксис як розділ граматики, що вивчає словосполучення та речення, а також засоби зв'язку, за допомогою яких утворюються вище названі одиниці мови. Говорячи про механізми створення експресивних значень та систематизацію синтаксичних фігур, О.А. Кострова розглядає експресивність як «результат процесів метафоризації, метонімізації, імплікації, узагальнюючого повторення, членування, включення, переміщення та метасеміозису. Синтаксичний знак, який залучається до цих процесів, змінюється, набуваючи нових властивостей, чия природа має похідний функціонально-креативний характер – це властивості, які створюються та проявляються в мовному вжитку, в дискурсі» [9, с. 29]

Текст поезії Г. Гейне «Сілезькі ткачі» насичений фігурами експресивного синтаксису, що дає широке поле для їх досліджень як у німецькомовному тексті, так і в його перекладі українською, здійсненому Лесею Українкою. При аналізі поезії можна виділити певні засоби експресивного синтаксису.

Найбільш поширеним засобом мовної експресії в поезії «Сілезькі ткачі» являються синтаксичні повтори. Експресивність повтору ґрунтується на його надлишковості в номінативному плані. З. Яр при класифікації повторів поділяє їх на лексичні, варіативні та синонімічні. [14, с.96] О.А. Кострова класифікує види повтору з двох позицій: повноти структур, які повторюються, та їх розміщення відносно одна одної. Перший принцип бере до уваги розмір одиниць, які повторюються (словосполучення чи прості речення). З точки зору розміщення одиниць Кострова розрізняє контактний та дистанційний повтор. [9, с. 95] Загалом всі види повтору характерні для емоційного мовлення. Наведемо приклади.

Кожна строфа поезії «Сілезькі ткачі» завершується повтором простого речення, так званим **рефреном** – рядком, який повторюється в кінці кожної строфи чи групи строф. [2] В даній поезії на рефрен покладено функцію привертання уваги читача до певної думки автора – заклик до підготовки повстання. Рефрен складається з двох простих речень, які повторюються:

Im düstern Auge keine Träne,
Sie sitzen am Webstuhl und fletschen die Zähne:
Deutschland, wir weben dein Leichentuch,
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben!

Вже очі смутнії не плачуть сльозами,
Ткачі за станками цокочуть зубами:
«Країно! тобі смертну одіж ми тчем,
Потрійний проклін у тканину вплетем!
Ми тчем, ми тчем!

Ein Fluch dem Gotte, zu dem wir gebeten
In Winterskälte und Hungersnöten;
Wir haben vergebens gehofft und geharrt,
Er hat uns geäfft und gefoppt und genarrt -
Wir weben, wir weben!

Проклін тому ідолу, богу безодні,
Йому ж ми молились голодні й холодні,
Даремне з нас кожний до нього зорив, –
Він з нас насміявся, він нас одурир!
Ми тчем, ми тчем!

Ein Fluch dem König, dem König der Reichen,
Den unser Elend nicht konnte erweichen,

Цареві проклін, що панує з панами,
Чому він не зглянувсь над бідними нами?

Der den letzten Groschen von uns erpresst
Und uns wie Hunde erschießen lässt -
Wir weben, wir weben!

Остатню копійку бере у ткачів,
А потім ще каже стрілять, наче псів.
Ми тчемо, ми тчемо!

Ein Fluch dem falschen Vaterlande,
Wo nur gedeihen Schmach und Schande,
Wo jede Blume früh geknickt,
Wo Fäulnis und Moder den Wurm erquickt -
Wir weben, wir weben!

Проклін отій нашій-ненашій країні,
Де сором та ганьба панують єдині,
Де гинуть дочасно хороші квітки,
Де в цвілі та в гною живуть робаки...
Ми тчемо, ми тчемо!

Das Schiffchen fliegt, der Webstuhl kracht,
Wir weben emsig Tag und Nacht -
Altdeutschland, wir weben dein Leichentuch -
Wir weben hinein den dreifachen Fluch -
Wir weben, wir weben! [13]

Літа прудкий човник, тріщать наші кросна,
Вдень мучить нас праця, зрива навіть зо сна...
Державі старій смертну одіж ми тчем,
Потрійний проклін у тканину вплетем!
Ми тчемо, ми тчемо!» [4, с. 266]

Такий подвійний повтор передає емоційний стан максимальної напруги суспільного стану в Німеччині часів Г. Гейне. В своєму перекладі поезії українською Леся Українка зберігає повністю форму рефрену, щоб занурити україномовного читача в емоційний фон, зображений Г. Гейне.

В «Сілезьких ткачах» зустрічаємо також **просаподосіс**, або **анепіфору** (кільце строфи) – стилістичну фігуру, яка бере свій початок ще в часи античної риторики та поєднує в собі анафору та епіфору – повторення однакових елементів на початку і в кінці кількох паралельних відрізків висловлення з різною серединою [10, с. 52]. Анепіфора об'єднує поезію в логічну цілісність, посилює виразність висловлюваної думки, її переконливість. Анепіфорою завершуються два останні рядки першої та останньої строф. При чому в останній строфі Г. Гейне наголошує на неминучості змін старого ладу в тогочасній феодальній Німеччині та вживає іменник «Altdeutschland» (стара Німеччина) замість «Deutschland» в першій строфі. Леся Українка ж в перекладі взагалі не використовує назви Німеччина, натомість в першій строфі вона замінює її на «країна», а в останній вживає іменник «державна». Вочевидь, поетеса робить це навмисне. Таким чином вона, на нашу думку, намагається наблизити ідеї повалення несправедливого панівного ладу, якими пронизаний вірш німецького поета, до українського читача, щоб пробудити в ньому прагнення до змін на краще життя без ненависної влади у власній країні.

Анафора – експресивна стилістична фігура, в якій повторюються синтаксично сильна початкова позиція висловлювання на початку двох чи більше суміжних рядків. Дана фігура посилює драматичний ефект висловлюваного. В поезії Г. Гейне присутня лексична анафора в четвертій строфі, в якій автор описує свою батьківщину: «Ein Fluch dem falschen Vaterlande, **Wo** nur gedeihen Schmach und Schande, **Wo** jede Blume früh geknickt, **Wo** Fäulnis und Moder den Wurm erquickt...» [13] За допомогою цього прийому досягається ефект достовірності та важливості зображеної картини. Дотримується цього ж прийому і Леся Українка при перекладі «Сілезьких ткачів» українською та вживає дослівно перекладену анафору в четвертій строфі вірша: «Проклін отій нашій-ненашій країні, Де сором та ганьба панують єдині, Де гинуть дочасно хороші квітки, Де в цвілі та в гною живуть робаки...» [4, с. 266] Також анафорою починаються друга, третя та четверта строфи в поезії Г. Гейне. Три строфи, потрійний проклін трьом ідолам – Богу, цареві, Батьківщині, яким народ довіряв, та які його зрадили. Поет розпочинає ці строфи іменником «Fluch» – проклін, який дозволяє розкрити реальні настрої в суспільстві тогочасної Німеччини та відношення автора до подій, зображуваних в поезії. До того ж анафора в тих строфах стала логічним продовженням **анадиплосису** (зіткнення), який утворюється продовженням на початку нового речення кінцівки попереднього. У Гейне анадиплосисом закінчується перша і розпочинається друга строфа: «Wir weben hinein den dreifachen **Fluch** ... **Ein Fluch** dem Gotte, zu dem wir gebeten» [13] Леся Українка зберігає синтаксичну будову німецької поезії в україномовному

перекладі, вживаючи аналогічні фігури експресивного синтаксису, лише з окремими змінами. В третій строфі вона використовує інверсію, вживши іменник «цареві» перед іменником «проклін», підкреслюючи таким чином важливість посилу. Очевидно, поетеса це робить навмисне, щоб заставити українського читача взяти приклад з німецького народу та замислитись над станом речей в своїй власній країні, дати відповідь на запитання, чи довго ще він хоче терпіти панування російських царів в своїй Батьківщині. Звідси і навмисна, на нашу думку, заміна при перекладі німецького іменника «König» – король на іменник «цар».

Серед фігур експресивного синтаксису в поезії Г. Гейне «Сілезькі ткачі» слід виділити також **антитезу** – стилістичний прийом, що полягає у зіставленні протилежних думок або образів [1] Г. Гейне за її допомогою зображує розчарування народних мас в панівному режимі в країні: «Wir haben vergebens gehofft und geharrt, Er hat uns geäfft und gefoppt und genarrt» [13] В українському перекладі ця антитеза збережена, хоча, на нашу думку, її виразність дещо втратила свою глибину, оскільки Леся Українка замінює оригінальні дієслова «сподівалися» та «чекали» на дієслово «зорили», яке не в повній мірі відображає картину дійсності.

Ще одна фігура експресивного синтаксису в поезії Г. Гейне «Сілезькі ткачі», яку слід відзначити – це **полісиндетон**. Полісиндетон – це стилістична фігура, суть якої полягає в навмисному надмірному використанні сполучників. [11, с. 142] «...Er hat uns geäfft **und** gefoppt **und** genarrt» Експресивність створеного поетом образу полягає не лише в ритмічності строфи, але і в єдності того образу, який виникає в уяві читача, та який об'єднує усі свої різні грані в єдине ціле. В українському перекладі поетеса не використовує цей прийом.

В поезії «Сілезькі ткачі» спостерігаються також приклади **синтаксичного паралелізму** – стилістичного засобу, фігури однакової синтаксичної побудови, розміщення схожих за певною ознакою членів речення або речень, своєрідне дублювання чого-небудь [3, с. 361] За його допомогою Г. Гейне акцентує увагу читача на процесі підготовки повстання. Експресивний ефект ґрунтується на контрасті нової інформації та тієї, яка повторюється. «Deutschland, **wir weben** dein Leichentuch, **Wir weben** hinein den dreifachen Fluch... **Wir weben** emsig Tag und Nacht, Altdeutschland, **wir weben** dein Leichentuch, **Wir weben** hinein den dreifachen Fluch» Проте і ця фігура експресивного синтаксису не зустрічається в перекладі «Сілезьких ткачів» українською мовою Лесею Українкою.

Висновки. Як видно із вище сказаного Г. Гейне в поезії «Сілезькі ткачі» активно використовує фігури та прийоми експресивного синтаксису. В процесі написання твору фігури експресивного синтаксису слугують для створення індивідуального авторського стилю, поглиблення ефекту зображуваної картини, емоційного сприйняття прочитаного. Леся Українка в перекладі поетичного твору Г. Гейне «Сілезькі ткачі» майже в повній мірі зберігає використані автором фігури експресивного синтаксису, що дозволяє їй наблизити до україномовного читача авторський задум, передати емоційний вплив, який чинить поезія на німецькомовного читача, україномовному. Але в окремих випадках Леся Українка свідомо змінює лексику, вжиту Г. Гейне для зображення картини реальної дійсності, на ту, яка притаманна картинам реальної дійсності поетеси та її народу, щоб пробудити його до дії, заставити замислитися над реаліями існування. На нашу думку, подальше дослідження та аналіз фігур експресивного синтаксису в оригінальних та перекладних поетичних творах має широкі перспективи, оскільки читацька рецепція художнього твору в іншомовному культурному просторі залежить також і від вміння перекладача максимально точно передати авторський задум.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Академічний тлумачний словник української мови в 11-ти томах (1970 – 1980) [електронний ресурс] Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/antyteza>
2. Академічний тлумачний словник української мови в 11-ти томах (1970 – 1980) [електронний ресурс] Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/refren>
3. Дудик П. С. Стилістика української мови: Навчальний посібник / П.С. Дудик – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с., с.361 (Альма-матер) ISBN 966-580-185-6
4. Леся Українка. Поезії. //Леся Українка. Зібрання творів у дванадцяти томах /Редкол.: Шаблювський Є.С. (голов.ред.) [та ін.] – К.: Наук. думка. – 1975.– Т.2: Поеми. Поетичні переклади. – 1975. – 367с.
5. Матвійчук О.М. Експресивний синтаксис / О.М. Матвійчук // Сучасні напрямки досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов . – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2011. – С.221-223

6. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / Ордена Труд. Червон. Прапора Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР; за заг. ред. І. К. Білодіда. – Київ: Наук. думка, 1973. – 438 с.

7. Виноградов В.В. Итоги обсуждения вопросов стилистики / В.В. Виноградов; – Вопр. Языкознания, 1955, №1, С. 60-87

8. Виноградов В.В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / В.В. Виноградов; АН СССР, Отд-ние лит. и языка. – М., 1963, 253 с.

9. Кострова О.А. Экспрессивный синтаксис современного немецкого языка: Учебное пособие / О.А. Кострова. – М.: Флинта: Московский психолого-социальный институт, 2004. – 240 с.

10. Культура русской речи: [энциклопедический словарь-справочник] / [под ред. Л. Ю. Иванова, А. П. Сковородникова, Е. Н. Ширяева и др.]. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 840 с.

11. Рыжкова-Гришина Л. В. Художественные средства. Изобразительно-выразительные средства языка и стилистические фигуры речи [Электронный ресурс]: словарь / Л. В. Рыжкова-Гришина, Е. Н. Гришина. – М.: ФЛИНТА, 2015. – 337 с.

12. Якобсон Р. О. Лингвистика и поэтика / Р. О. Якобсон // Структурализм: «за» и «против». – М.: Прогресс, 1975. – С. 193–230.

13. Heinrich Heine: Die schlesischen Weber. [электронный ресурс] Режим доступа: <https://www.martinschlu.de/kulturgeschichte/neunzehntes/vormaezr/heine/werke/weber.htm>

14. Jahr S. Emotionen und Emotionsstrukturen in Sachtexten / Silke Jahr. – Berlin, 2000. – 255 S.

REFERENCES

1. Akademichny tлумachny slovník ukrajinskoi movy v 11-ti tomah (1970-1980) [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes] [Electronic resource] Access mode: <http://sum.in.ua/s/antyeza>

2. Akademichny tлумachny slovník ukrajinskoi movy v 11-ti tomah (1970-1980) [Academic explanatory dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes] [Electronic resource] Access mode: <http://sum.in.ua/s/refren>

3. Dudik P.S. (2005) Stilistika ukrajinskoi movi: navchalny posibnik. [Stylistics of the Ukrainian Language: Textbook]. Kyjiv: "Akademia"

4. Lesja Ukrainka. (1975) Poesii. Zibrannja tvoriv u 12-ti tomah. T. 2. [Poesy. Collected works in twelve volumes]. Kyjiv: Naukova Dumka.

5. Matvijchuk O.M. (2011) Expressivny sintaxis // Suchasni naprjamky doslidgen migkulturnoi komunikacii ta metodiki викладання іноземних мов. [Expressive syntax // Modern areas of research in intercultural communication and teaching methods of foreign languages]. Gitomir.

6. Suchasna ukrajinska literaturna mova. Lexika I fraseologia (1973). [Modern Ukrainian Literary Language. Lexics and phraseology]/Institut of linguistics. Kyjiv. Naukova dumka.

7. Vinogradov, V.V. (1955). Itogi obsugdenia voprosov stilistiki. [Results of discussion of stylistic questions]/Voprosi jasikosnania. [Questions of Linguistics]

8. Vinogradov, V.V. (1963). Stilistika. Teoria poeticheskoj rechi. Poetika. [Stylistics. The theory of poetic speech. Poetics]. Moskow.

9. Kostrova, O.A. (2004). Expressivny sinraxis sovremennogo nemeckogo jasika. Uchebnoje Posobie. [Expression Syntax of Modern German Language: Tutorial]. Moskow. "Flinta".

10. Kulura russkoj rechi. [enciklopedicheskij slovar-spravochnik] (2003). [Culture of Russian speech: [encyclopedic dictionary-reference book]. Moskow."Flinta. Nauka".

11. Pigkova-Grishina, L.V. (2015). Hudogestwennije sredstva. Isobrasitelno-virasitelnije sredstva jasika I stilisticheskie figuri rechi: slovar. [Artistic means. Figurative-expressive means of language and stylistic figures of speech: dictionary]. Moskow. Flinta.

12. Jakobson, R.O. (1975). Lingvistika I poetika // Strukturalizm: „sa” I „protiv”. [Linguistics and Poetry // Structuralism: "for" and "against"]. Moskow. Progress.

13. Heinrich Heine: Die schlesischen Weber. [Electronic resource] Access mode: <https://www.martinschlu.de/kulturgeschichte/neunzehntes/vormaezr/heine/werke/weber.htm>

14. Jahr, S. (2000). Emotionen und Emotionsstrukturen in Sachtexte. Berlin. [in German].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Руслана Гончарук – старший викладач кафедри практики німецької та французької мов Рівненського державного гуманітарного університету.

Науківі інтереси: історія художнього перекладу в Україні, перекладацька діяльність Лесі Українки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Ruslana Honcharuk – Senior Lecturer in the Department of Practice of German and French Languages at Rivne State Humanitarian University.

Scientific interests: the story of literary translation in Ukraine, Lesia Ukrainka's translation activities.